

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Constans Defensio, Ex S. Scriptvra, Et Vera Catholica
Doctrina, Atqve Observatione Vniuersalis Christianæ
Ecclesiæ Deliberationis de Christiana Reformatione**

Bucer, Martin

Genevae, 1613

De discrimine veteris & noui Testamenti 6

urn:nbn:de:hbz:466:1-34315

De discrimine Veteris & noui Testamenti.

Accusatio quinta.

CAP. VI.

QVINTA reprehensio Libri Reformationis est, Vetus ac nouum Testamentum in eo non scè discerni, quòd vetus litera, nouum verò Spiritus esse dicitur: propterea quòd veteri Testamento remissionem peccatorum & communicationem spiritus S. attribuat, perinde atque nouo. Item quòd dicat, Nouum Testamentum nihil requirere externi: Denique Librum hunc nihil aliud agere, & querere, quàm vt omnes externæ ceremoniæ & vsitata in sancta Ecclesia consuetudo abrogetur. Rursus eum non ita æstimare opera exteriora & institutiones veteris Testamenti, quasi fuerint tempore illo quidam cultus Dei, &c.

Responsio.

AD hanc obiectionem nihil aliud erat opus respondere, quàm rogare omnes qui inter librum Reformationis & Aduersario: diiudicare volunt, vt Articulum de discrimine veteris & noui Testamenti in libro propositum diligenter legerent, & postea cum illo Aduersariorum scripto conferrent. Sic enim perspicuè visuri sunt, hanc Aduersariorum reprehensionem falsam esse vt summo studio conquistam, quæ nullum habet fundamentum in S. scriptura, sibi que ipsi repugnat.

Primum enim quicquid ex Hierem. 31. & 2. Cor. 3. & Heb. 8. adducunt, id omne in libro Reformationis quoque citatum est, & explicatum, quod vetus Testamentum hoc loco nihil aliud sit, quàm litera occidens, quam Deus per Mosen tradiderit, quæque sine fide Melsiæ accepta fuerit & vsurpata; nouum verò esse saluificam adoptionem filiorum Dei in Christo Domino, si per Spiritum Sanctum cordibus nostris inscribatur, veraque ac solida fide apprehendatur.

Interim verò legimus quomodo Deus cum Abrahamo, ac veteri suo populo fœdus inierit, vt cum dicit Abrahamo, *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram quam monstrauero tibi: faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi.* Genes. 12. & alibi dicit ei Dominus, *Noli timere Abram, ego protector tuus, & merces tua magna nimis.* Item, quando fœdus cum eo pangit, sic dicit ei, *Semini tuo dabo terram hanc, &c. Crediditque Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam, & alio loco: Erigam fœdus meum inter me & te, & inter semen tuum post te in generationibus suis, fœdere sempiterno, vt sim Deus tuus, & seminis tui post te, &c.* Genes. 17. Sic cum iterum ei pollicetur, *se multiplicaturum semen eius, & benedicturum illi, ac daturum, vt in semine eius benedicantur omnes gentes terræ.* Genes. 22. Denique quando fœdus hoc Dominus cum Isaaco & Iacobo renouauit, Gen. 26. & 28.

In his locis omnibus legimus de fœdere, quòd Dominus non cum omnibus populis terræ, sed cum Abrahamo, Isaaco & Iacobo, ac semi-

ne eorum post eos iniit, promisitque se protectorem eorum, mercedem magnam ac Deum fore, quemadmodum & semini eorum post eos, daturumque illis semen illud benedictum in quo benedicendæ erant omnes familie terre.

Quis est qui non videt, Deum in hoc suo fœdere sempiternam gratiam suam ac benedictum Messiam, & in eo perpetuam salutem polliceri, quam S. Patriarchæ vnâ cum fidei semine suo reuera acceperunt? Huic doctrinæ nullus vnquam Christianus doctor contradixit. Hoc sanè fœdus respectu temporis antiquum est, imò antiquissimum omnium, quæ post fœdus cum primis parentibus, & cum Noah percussum, facta sunt. Quod cum ita sit, necessariò consequitur, scripturam de vetusto quodam fœdere loqui, quod Dominus cum antiquis, ac primis fidelibus suis percussit, quòdque non tantum in externa & occidente littera positum fuerit, verum etiam in spiritu & fide, habueritque in se remissionem peccatorum, & plenum Dei fauorem, imò Deum ipsum, mercedem magnam. Nihil aliud docet liber Reformationis.

Ceterum de eo fœdere, quod Dominus cum vniuerso veteri populo iniit in monte Sina, sic dicit Dominus ipse. *Vos ipsi vidistis que fecerim Aegyptiis, quomodo portauerim vos super alas aquilarum, & assumpserim mihi. Si ergo audieritis vocem meam, & custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis. Mea est enim omnis terra, & vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta.* Exod. 19. Et postea commemoratur, quid vltius cum illis in monte locutus sit, ac quomodo legem suam traderit, *Ego sum Dominus Deus tuus, &c.*

Iam quicumque mortuam solummodo & occidentem legis litteram accipiunt & obseruant, illi non obtemperant voci Christi, qui ante omnia & in omnibus præceptis ac mandatis suis veram fidem & dilectionem requirit: neque etiam sacerdotale regnum Dei sunt, nec gens sancta: sed hypocritæ, filij alienigenæ ac hostes verorum filiorum Dei, vt testatur Paulus Galat. 4. & Deus vtique in omnibus Prophetis conqueritur.

Quapropter cum Deus in monte Sina eiusmodi cum populo suo fœdus inire voluerit, quemadmodum ipse eo in loco clarè testatur, ipse Deus eorum esset, & æternus saluator: ipsi verò sacerdotium eius, & gens sancta, quæ voci ipsius obtemperaret, & iuxta verbum ipsius viueret, quis non videt, Antiquum hoc fœdus, quod Dominus cum populo suo erecturus erat, pactum fuisse æterni fauoris ac gratiæ Dei, quod remissionem peccatorum, & omnimodam benedictionem diuinam in Christo Domino æterno mediatore in se comprehendat? Hoc idem fœdus, & nullum aliud renouauit Deus cum populo isto, Exod. 34. & declarauit per totum Deuteronomium: vbi requirit fidem, timorem & charitatem ex toto corde, tota anima, & omnibus viribus. Legatur 4. 5. & 6. cap. Deuter. & in decimo inquit Moses: *Et nunc Israël, quid Dominus Deus tuus petit à te? nisi vt timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis eius: & diligas eum, ac seruias Domino Deo tuo in toto corde tuo, & in tota anima, &c.* Et Circumcidite igitur præputium cordis vestri, &c. Ad eundem modum in plurimis locis nominatim promisit Remissionem peccatorum.

Sic

Sic loquitur Dominus ipse de scedere, quod cum populo suo per Mosen inerat. Ad hæc Christus ipse testatus est, vniuersam legem ac Prophetas ab his duobus mandatis pendere, videlicet Charitate Dei & proximi, quam certè nemo sine fide & remissione peccatorum habere potest.

Ex his perspicuum est, scædus quod Dominus Deus cum veteri populo per Mosen erexit, non tantum fuisse traditionem mortuæ & occidentis literæ, sed etiam promissionem Christi, & omnis benedictionis eius, remissionis peccatorum, omnisque boni, quæ omnia veram ac solidam fidem, cum ardenti dilectione coniunctam requisierunt. Postquam verò multi ex veteri populo non semper in hoc scedere manserunt, sed illud, vt Dominus Hierem. 31. & vbiq; in Prophetis conqueritur, *fregerunt, ac sola externa litera ac ceremoniis confidere voluerunt*, illi omnes Vetus testamentum, pactumque gratiæ sibi ipsis peruerterunt, & in mortuâ atque occidentem literam, ministerium mortis commutarunt. Quin & serui quoque sunt, & hostes verorum filiorum Dei non filij scæderis: semen alienum, Cananæi, Ammonithæ, Hethitæ non Israëlitas, Psal. 54. Gal. 4. & Ezech. 16.

Iam cum Pseudoapostoli legem Mosaicam contra Christum vrgerent, totumque nouum Testamentum à Mose separarent & excluderent, Paulus ac ceteri Apostoli cum ipsis, tum Christianis, quibus suam Legis doctrinam obtendere volebant, declararunt ac posuerunt ob oculos, quid operetur tota lex ac testamentum Mosis, vbi quis sine Christo id obseruare vult, meritoque testati sunt, quod tum cum vera fides, ac proprium opus Christi seiunguntur, omnia quæcunque Moses tradidit, nihil aliud esse possint, quam inanis umbra, misera, egena, caduca, atq; obsoleta pædagogia: denique mortua & occidens litera, ac ministerium mortis.

Hæc omnia Liber Reformationis summa fide & proponit & explicat, quò concionatores de iis & loquantur & sentiant, quemadmodum Dominus ipse in scripturis suis docuit: insuper gratiam ac beneficentiam Dei, tam veteri quam nouo populo exhibitam, rectè discernana, vtramque bona fide populo proponant, & neutri quicquam derogent. Quid in his omnibus inest, quod non tam verbis quam ex S. scripturis depromptum sit, & cum S. Patribus quoque concordet, imò cum Aduersariis ipsis? Fatentur. n. quod apud antiquos, qui soli verus Dei populus fuerunt, & in scedere eius permanserunt, eundem spiritum fidei, quem nos Cor. 4. Quod cum ita sit, fatendum certè est, scædus, quod Dominus cum veteri populo percussit, non tantum in nuda litera situm fuisse, sed & Spiritum sanctum & remissionem peccatorum in se habuisse: quod eo omnes S. Patres confessi sunt. Quando verò de locis Apostoli 2. Cor. 4. & Gal. 4. & Heb. 5. & locuti sunt, tunc vnà cum Apostolis de veteri Testamento dixerunt, quatenus eo confidebant Iudæi extra & aduersus Christum: Qua ratione Deus scædus suum cum nullo vnquam mortalium erexit: sed Abrahamo, ac semini eius, & vniuerso populo Israëlítico, quotiescunque scædus suum cum eo renouauit, & stabiliiuit, semper pollicitus est, se fore Deum ipsorum: in quo promissio de vetero Christo, de remissione peccatorum, & omni benedictione includitur: sicut in supra citatis scripturæ locis, in omnibus Prophetis,

in verbis Christi & Apostolorum clarum est videre. Merito igitur Aduersarij huic suæ Reprehensionis super sedissent.

Porro Liber Reformationis ex manifesto verbo Dei tria discrimina posuit, non veteris & noui Testamenti, vt ea de re loquitur Paulus 2. Cor. 4. & Gal. 4. Heb. 7. & 8. sed fœderis gratiæ, sicut Deus illud à principio per Mosen cum veteri suo populo, & deinceps per Euangelium cum omnibus omnium populorum totius orbis erexit. Quorum primū quod cogerat, quod cognitio gratiæ ac beneuolentiæ diuinæ per Christum veteri populo obscurius atque inuolutius, nouo autem clarius ac manifestius reuelata sit. Alterum, quod verus testamentum cum solo Abraham, nouum verò cum omnibus gentibus per vniuersum orbem erectum sit. Tertium, quod Veteri Testamento externi ritus quàm plurimi, nouo verò paucissimi sunt adiuncti.

Quod & ipsum Aduersarij reprehendunt, quamuis & Prophetarum omnium & Domini ipsius atque Apostolorum testimonia, tam abunde ac clarè testentur. Cognitionem gratiæ diuinæ post exaltationem Christi electis filiis Dei tanto potentius ac plenius reuelatam esse, vt multi reges & Prophetæ desiderauerint videre, quæ Apostoli & alij discipuli domini viderunt, videre autem illis datum non sit: neque Principatibus ac potestatibus in cœlestibus per Ecclesiam nota fiat vehementer varia sapientia Dei, quæ in prioribus ætatibus non innotuit filiis hominum, Math. 13. Ephes. 3.

Porro quòd Dominus tempore noui Testamenti omnibus nationibus ideam præstiterit, quod populo Iudaico, reuelando si ceremonias & statuta sua, cum prædicari iussit Euangelium suum omnibus creaturis, & hoc quoque manifestum est, atque ab ipsis Aduersariis confessum.

Quod verò Dominus veteri populo multos externos ritus ordinauerit, nouo verò paucos, ac non per se clarum ac perspicuum est? Annon Augustinus hac de re sic scribit lib. 3. de doctrina Christiana cap. 9. Hoc verò tempore posteaquam resurrectione Domini nostri manifestis, indicium nostræ libertatis illuxit, ne eorum quidem signorum, quæ tam intelligimus, operatione graui onerati sumus, sed quædam pauca pro multis, eadè nque factu facilima, & intellectu augustissima, & obseruatione castissima, ipse Dominus & apostolica tradidit disciplina, sicuti est Baptismi sacramentum, & Celebratio corporis & sanguinis Christi.

Verum tales se exhibent Aduersarij, & in hoc & in aliis compluribus articulis quos oppugnant perinde, ac si proprium eorum officium & munus arbitrentur reprehendere ac peruertere omnia quæ Clementissimus Dominus noster ad Christianam reformationem instituendam proposuit, etiam vbi non tantum clara ac manifesta extat Dei & S. Patrum doctrina, sed etiam ipsi eadem sentiunt & docent. Hinc est, quòd vbi Liber Reformationis dicit, nouum Testamentum requirere paucos ritus externos & ordinationes, ipsi dicunt, Eum ponere quòd nouum Testamentum nihil requirat externi, quòd faciat ad fidei offensionem. At ita ex (Paucas) faciunt (Nullas vel nihil omnino) Annon hoc est tenere verba libri peruertere?

Postea

Postea subiungunt, Authoribus libri Reformationis nihil aliud actū & questum est, quàm vt externas omnes ceremonias, & vsitatam in Ecclesia sancta consuetudinem abrogarent: cum tamen in libro ab initio huius articuli manifestis verbis expressum sit, diligenter notandū esse verum discrimen veteris ac noui Testamenti & populi, vt eorū caueatur error, qui quoniam non satis intelligunt quedam dicta D. Pauli, omnia quæ Deus egit cum Patribus, corporalia & terrena esse affirmant, atque idcirco præclara dona Dei, vt magistratus externos, & constitutiones salutares apud Christianos, vt ad nouū Testamentū, & spirituale Christi regnū, nihil quicquā pertinentes, omnino reiiciunt, aut saltē nō sic in precio habent, sicut postulat verbum Dei. Hęc sunt verba libri.

Iam iudicetur, quàm honesti & integri viri sint Aduersarij, qui eius erroris crimen Libro Reformationis audent intendere, quem expressè condemnat, ac summo studio auertere conatur.

Similis calumnia est, quod scribunt librum Reformationis docere, quod Deus per nouū Testamentū liberauerit credentes ab omnib. humanis præceptis seu traditionibus, permiseritque eos liberè spiritus S. directioni regendos, ita vt non sint amplius obligati ad humanas institutiones obseruandas, nisi quantum voluerint se talibus ex corde & spiritu libero, sponte non coacti ad adificationem proximi submittere.

Nam in libro Reformationis sic habetur, Deum liberasse quidē Christianos à Mosaicis ritibus, & elementis mundi, atque liberè spiritus S. directioni regendos permisisse, sed ita vt se omni humanę ordinationi subiiciant, omnib. que omnia fiant. Sed totum hoc spontanea mente, & spiritu libero, & tantum ad placitum Domini, & vtilitatem proximi.

Hęc sunt verba libri, qui nihil amplius dicit, quàm Deum suos fideles ab externa disciplina Mosaica, & omnibus elementis mundi liberos reddidisse. Aduersarij verò dicunt Librum affirmare, quod nouum Testamentum liberauerit credentes ab omnibus humanis institutionibus, &c. Ex (Mosaicis) faciunt (omnibus humanis.)

Sic vbi in libro positum est, Christianos debere omnibus humanis constitutionibus & præceptis sese submittere, & omnibus omnia fieri libero ac spontaneo spiritu, &c. ibi scribūt librum ponere, Christianos non amplius esse obligatos ad humanas institutiones obseruandas, nisi quantum voluerint se talibus ex corde & spiritu libero submittere, &c. Liber Reformationis iuxta doctrinam Petri ac Pauli subiicit Christianos omnibus humanis præceptis, & constitutionibus, quatenus id ad gloriam Dei, & edificationem salutis proximorū conducit. Aduersarij verò dicūt, quod eas tantū traditiones humanas obseruare iubeat, quibus se sua sponte subiiciunt. Nunquid hęc est impròba & calumniosa peruersio eorum quę in libro Reformationis rectè ac piè posita sunt?

Simile est & hoc, Liber Reformationis docet verum ac genuinū intellectum vsūque mandatorum Dei, ac deinde subiungit, Ministris ecclesię dandam esse operam, vt in omnibus suis concionibus hunc verum ac salutarem omnium præceptorum Dei sensum proponāt, populum tamen omnibus his rebus grauari & onerare caueant, à quibus per

Christum est liberatus, cuiusmodi sunt omnia mandata Moſis, quæ ad externam pædagogiam propriè pertinent, quibus debeat vetus populus ſuo tantũ tempore uſque ad Chriſtum in fidè ac timore Dei contineri, quæ nunc Chriſtianis ad ſalutem nihil conducunt, vt ſunt circumciſio, ceremoniæ veteris tabernaculi & templi, corporales purificationes, diſcrimina ciborum, &c. Hęc ſunt verba libri. Ex quibus manifeſtum eſt, Librum Reformationis docere Concionatores, vt iis tantũ reb. Chriſtianos non onerent, à quibus per Chriſtum liberati ſunt. Eiuſmodi verò res dicat eſſe omnia ea, quæ ad pædagiã Moſaicã pertinent, quæ tantũ modo uſque ad Chriſtũ durare debebat, nunc verò ad pietatẽ inutilis eſt. Vt eſt Circũciſio, Ceremoniẽ veteris templi, Diſcrimen Moſaicũ ciborũ, & ſimilia. Aduerſarij verò nõ dubitat libro adſcribere, quod doceat, prædicatores nullis reb. ad pædagiã pertinentibus debere homines onerare: & omittunt hęc verba (quibus à Chriſto liberati ſunt) & (Moſaicam) quæ verba in libro tam diligenter expreſſa ſunt.

Sic & enumerationem harum rerũ deprauant. Vbi enim liber expreſſè ponit Circũciſio, ceremoniæ veteris tabernaculi, tẽpli ac ſacerdotij, &c. ipſi ponũt librũ dicere, Omnes præceptiones de ceremoniis, oblationibus & feſtis, traditiones corporaliũ purificationũ, delectus ciborũ, omnesque institutiones & formæ externorũ iudiciorũ & politiarũ: omittunt autẽ (& reliquæ ceremoniẽ ac ritus veteris tabernaculi, & tẽpli & ſacerdotũ ministeria) quæ omnia continentur in libro Reformationis diſertè expreſſa. Annon hęc impudens eſt ac temeraria peruerſio. Verum hoc modo falſè accusationi ſuę fuco quidem patrocinari voluerunt, vt eos qui librũ Reformationis compoſuerunt, apertè, ſed præter veritatem, inſimularent, vt qui omnes externas ordinationes ac obſervationes Eccleſiẽ auferre vellent.

Non minor calumnia & hæc eſt, quod ſcribunt librũ Reformationis non ita æſtimare opera exteriora & institutiones Teſtamenti veteris, quaſi fuerint tempore illo cultus quidam Dei: cuius tamen Liber ne verbo quidem meminit, quin potius contrarium docet. Affirmat enim Deum externas huiusmodi ordinationes & ceremonias à veteri populo requiſiſſe. At quicquid Deus ab hominibus exigit, iſque mandat, ſi id faciant ex vera fidè, gratiſſimum Deo cultum præſtant. Hęc eſt doctrina Libri in Articulo de Bonis operibus.

Præterea reprehendunt librũ Reformationis in eo quoque, quod dicunt, Eum hoc dictum Pauli, Lex Pædagogus noſter fuit in Chriſtum, torquere ad fideles, quaſi præcipua legis func-tio ſit, credentes tanquam eorum pædagogus quidã adducere Chriſto: id quod pugnare exiſtimant cum doctrina D. Pauli, qui ſcribit *legem fuiſſe pædagogum noſtrum in Chriſtum, priuſquam veniret fides. At ubi venit fides, iam non amplius eſſe nos ſub pædago.* Gal. 3. Huic ſubiũgunt, librum Reformationis planè obliuiſci utilitatis eius quã lex pro officio ſuo debeat propriè fidelibus ſubminiftrare ac porrigere. Quod non ſit, vt fideles per legẽ primũ cognoscãt peccata ſua, quibus iam mortui ſunt, aut vt irã operetur, à qua ſunt per Chriſtũ liberati, nec denique vt ſit eis pædagogus iamprimũ ad Chriſtum,

Num, quem oportebat habitare modò in cordibus eorù per fidē. Ceterù proprium & erga fideles destinatù legis officiù esse, vt sit eis in speculù quoddã in quo sese contemplantur, & quousque iam viuēdi ratione in charitate profecerint, ac rursus, vt sit eis lumen & via recta, in qua ambulare semp̄que progredi debeant. Ad hoc citant Psal. 19. & 119. qui de lege testantur, quod sapientiam det paruulis, lætificet corda, & illuminet oculos, &c.

Hoc loco rursus animaduertas Christiane Lector, quomodo Contentiones ac rixas sine omni causa quarant. Scribunt propriù legis officium ac ministerium esse, vt sit quoddam quasi speculum, in quo nos ipsos contemlemur, & quousque in pia vita progressi simus, cognoscamus. Et quòd lex sit lumen, ac via recta, in qua ambulare semp̄q; progredi debeamus, quod verum est. Ceterum omnes fideles in hoc seculo multas adhuc infirmitates, peccata & lapsus in seipsis deprehendunt. Quid? Annon lex ipsis eò deseruire debet, vt ea in se vitia melius agnoscant, quando se in ipsa, tanquã in speculo contemplantur? Mortui sunt peccato, in quiunt Aduersarij: Verum: sed in Christo Domino. In seipsis verò dum in hac carne viuunt, nunquam se peccato vacuos inueniunt, vt testatur Ioannes, & necesse habent, vt illis in dies magis ac magis moriantur.

Nemo igitur in terra tam fidelis est, tã regeneratione innouatus, quẽ non lex Dei, si ea rectè vtatur, ad maiorem peccatorù suorù agnitionē ac pœnitentiã adducat, iræque diuinę ac iudicij aduersus peccata ita admoncat, vt eum hac ratione vehementiùs ad Christù, qui solus iudiciù & indignationē Patris sui cœlestis à nobis aufert, impellat, ac instar pædagogi ad fortiter pergendù in omnibus mandatis Dei instiget, in quo etiam sola lex sapientes reddit simplices, & illuminat oculos hominù, estque lucerna pedum eorum, vt Psalmi canunt 19. & 119.

Antequam fides reuelati Euangelij veniret, Filij Dei huic pædagogo subiecti fuerunt, vt eos magis impelleret, maioremque timorem & anxietatem illis incuteret, quàm posteaquam hanc fidem sunt assecuti. Quemadmodum verò nemo vnquam sub hoc pædagogo contineri se passus est, nisi aliquam quoque fidem, erga Deum habuerit. Ita tam firma fide nemo in hoc mundo pœditus est, vt non aliquo modo hac legis pædagogia adhuc indigeat. Etsi enim Christus Dominus legem diuinam fidelium mentibus inscripsit, quinetiam ille ipse in eis vixit, & habitat, id tamen adhuc omnino perfectum non est, sed vetus Adam ibi adhuc quoque habitat. Quapropter nemo in Christianismo tam longè progressus est, quin opus ei sit lege, quæ perpetuò peccatorum suorum memoriam & agnitionem ei renouet, iræque & ultionis diuinæ aduersus peccata terrorem incubat, quò ad Christum magis magisque impellatur, & ad verè piam vitam erudiatur & incitetur.

Ex his iudicet quiuis Christianus, vtrum liber Reformationis proprij ministerij & officij legis oblitus sit: & an aliquod sit legis proprium ac peculiare opus, quod non operetur in omnibus fidelibus, qui ea rectè vtuntur.

Est & hæc Calumnia, quod dicunt, Librum Reformationis docere, quod Pædagogia, hoc est institutio & incitatio ad piam vitam sit summum ac precipuum opus legis. Principale atque vniuersam legis opus est, vt voluntatem Dei nobis reuelet, & ex ea peccata nostra, iramque Dei aduersus peccata ostendat ac testetur, & hoc pacto nos ad Christum impellat, simulque, instituat, & inflammet, ad viuendum iuxta omnem voluntatem Domini. Hoc legis officium omnes Sancti in seipsis experiuntur, & testantur omnes verè Christiani Doctores.

Ad extremum suggillant & hoc Aduersarij, quod Liber ex dicto Pauli, Omnes eundem spiritualem cibum manducabant, & eundem spiritualem potum bibebant, ita procedat, acsi veteris Testamenti obseruatores, eundem cibum spiritualem quem nos, eundemque potum nobiscum biberint & manducauerint, cum tamen sciant D. quoque Augustinum eadem verba habere, Tract. 26. In Ioan. Omnes inquit, eandem escam spiritualem manducauerunt: spiritualem vtique eandem, nã corporalem alteram; quia illi manna, nos aliud: sed spiritualem quam nos: sed nostri, non illorum Patres. &c. Et in libro de vtilitate pœnitentiæ adscripto Augustino: Eundem cibum spiritualem manducauerunt. Eundem, inquit, non inuenio quomodo intelligam, nisi eum què manducauimus & nos, &c. Enimuerò fideles omnes ab initio mundi per vnicum mediatorem Christum saluari debuerunt: quare nec nos præstantius quid iam aut melius habere possumus quàm Christum: plenius verò longè ac perfectius possumus eum habere quàm veteres. Non igitur dicit liber, quemadmodum ei falsò aduersarij adscribunt, quod veteres in Manna suo tactumdem acceperint, quantum nos in Sacrosancto Sacramento corporis & sanguinis Domini. Et tamen verum est, omnes verè credentes eundem Christum tunc temporis percepisse, què nos in nostro Sacramento percipimus; per eumque non minus quàm nos vitam æternam assecutos esse. Cæteri verò nudum Manna manducarunt, & mortui sunt. Huic neque D. Ambrosius nec Abbas Tuicensis aduersatur. Hactenus ad Reprehensionem Articuli de discrimine veteris ac noui Testamenti satis responsum esto.

Accusatio Sexta.

De Timore Seruili.

CAP. VII.

SEXTA reprehensio Libri Reformationis est de timore seruili, hoc est metu pœnæ ac vltionis Diuinæ. Dicunt Aduersarij librum negare, quod eiusmodi timor bonus sit, & vtilis ad pietatem: nec etiam concedere, quod per hoc dictum, Pœnitentiam agite, intelligendus sit.

Responsio.

HOc loco rursus iniuriam faciunt libro. Nam in superiori proximo articulo, sicut & in aliis compluribus locis, docet. Concionatores debere